ZEITUNGSDRUCKSACHE! Ч. 29. 16. липня 1944. Рік II.

# ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 163-47
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 163-47 (7a)
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

## Все для перемоги!

### Міністер Ґебельс про теперішню воєнну ситуацію

БЕРЛІН. — „Німці мають усі підстави очікувати наступні місяці війни в якнайвищому спокої та в свідомості своєї матеріяльної і моральної сили" — ось провідна думка промови мін. д-ра Ґебельса, що її виголосив він під кінець минулого тижня в одному східно-німецькому місті. Мін. Ґебельс підкреслив, що теперішній збройний розрахунок ведеться не так, як у попередніх війнах, за посідання якоїсь там провінції, за стратегічні кордони чи господарські інтереси. Цю війну ведуть за питання куди більші. При цьому д-р Ґебельс пригадав одне речення, що його Гітлер сказав тому два роки: „Кожен мусить здати собі справу з того, що при кінці цієї війни будуть тільки ті, що залишаться при житті, і ті, що будуть знищені". Тимто, — продовжував міністер, — не може бути також ніякого сумніву у тому, що Німеччина всіма засобами протиставиться своїм противникам. Але німці відкидають також нездорові компроміси у відношенні до себе самих та фальшиве ощаджування власної особи й приємних привичок. Генерального наступу противників Німеччини від Сходу і Заходу треба було сподіватися цього літа.

Міродайні круги Німеччини були свідомі того, що в обличчі видної матеріяльної переваги аліянтів не забракне важких тягарів, а місцями поважних подій. Тому д-р Ґебельс сказав, які наслідки випливають із цього для Німеччини, і ствердив, що поруч із мобілізацією продукційних резерв Німеччини для доставки ще більшої кількости та ще кращої зброї на фронт, треба також мобілізації всіх моральних сил, щоб опанувати евентуальні дальші тягарі в майбутньому. Як на приклад д-р Ґебельс вказав на поставу німецьких армій на фронтах та поставу цивільного населення в районах, загрожених повітряною війною.

Торкаючись відплати Англії, д-р Ґебельс сказав, що діяння зброї „Ф 1" не залишиться без поважного наслідку на все прилюдне життя Англії. Якщо навіть на дотеперішні висліди ніяк не можна дивитися через ілюзоричні окуляри, то всетаки певне, що німецькі летучі бомби вдарили англійців саме в момент, у якому вони твердили, що найбільші воєнні зусилля вже залишилися поза ними. Оцінюючи загальну воєнну ситуацію, не треба також забувати про поважні соціяльні труднощі в таборі противника.

### ВИЇЖДЖАЮТЬ З ЛОНДОНУ

Щодня відходять з лондонських стацій спеціяльні евакуаційні поїзди, передусім з шкільними дітьми. Ще тиждень тому їх число перейшло 50.000.

## Засідання Уряду Генеральної Губернії

КРАКІВ. — Під проводом Ген. Губернатора д-ра Франка відбулося засідання уряду Ген. Губернії, в якому взяли участь також губернатори областей, представник НСДАП та зв'язкові старшини німецьких збройних сил. Вислухавши звідомлення про висліди праці цивільного управління Ген. Губернії за минулі місяці, д-р Франк подав напрямні для наступних літніх місяців.

На вступі Ген. Губернатор згадав у формі палкого протесту криваві терористичні акції большевиків в окупованих ними східних смугах Ген. Губернії. Терпіння населення цих просторів являються окремим причинком у боротьбі за перемогу европейської думки. Д-р Франк доручив губернаторові Галичини висловити глибоке співчуття уряду для галицького населення тих просторів, що зазнали большевицького терору, але які удалося вирвати з кігтів большевицької пімсти. В даний момент компетентні установи адміністрації знову направлять спричинені шкоди. Після цього Ген. Губернатор розправився з усіми брехливими поголосками про Ген. Губернію, які поширює ворожа агітація. Він ствердив, що велетенська більшість населення Ген. Губернії далі виконує свої обов'язки служби для Европи. Коли йде про недалекі жнива, які за всією правдоподібністю принесуть незвичайно гарні плоди, селянство у Ген. Губернії, без уваги на національність, виконало свій обов'язок так само, як і всі інші верстви міського населення та всі працівники, зайняті в промисловості. Так само службовці та умові працівники, як і всі ті, що виконують вільне звання, льояльно сповняли свій обов'язок на службі европейської майбутности. Уряд Ген. Губернії, визнаючи ці заслуги, порішив, з уваги на корисний етатний стан Генеральної Губернії, в значній мірі підвишити заробітні платні українських та польських службовців і умових працівників з важністю від 1. квітня ц. р. Таке саме підвищення платень передбачено також для умових працівників і робітників залізниці та пошти. Ген. Губернатор д-р Франк підкреслив, що не може бути ніякого сумніву в рішености Генеральної Губернії всіма можливими засобами й силами боронити перед большевизмом бастіон збудований у цілій країні. У зв'язку з цим ще раз остеріг ті малі щодо кількости групи невідповідальних елементів, що стоять на службі закордонних аґентур. З великою рішучістю д-р Франк заявив, що всяка форма терору, чи саботажу буде зломана найгострішими засобами та з усією безоглядністю буде покарана.

Із доповідей членів уряду й губернаторів областей виявилося, що адміністрація краю зуміла опанувати труднощі, яких із зрозумілих причин у вирішальній фазі теперішньої війни є щораз більше. Населення Ген. Губернії немало також підпорядкувалося завдяки своїй недвозначно протибольшевицькій поставі всім вимогам, що їх ставить перед ним боротьба за Европу.

У підсумках шеф уряду, державний секретар д-р Бюлер ствердив, що управління Ген. Губернії на основі дотеперішніх досвідів вмітиме і в майбутньому опанувати ситуацію навіть тоді, якби деякі труднощі мали навіть зрости. При цьому він згадав далекосяглі пляни уряду у справі розбудови соціяльних заходів, призначених для українських та польських службовців. Накреслюючи напрямні праці уряду на найближчі місяці, д-р Франк висловив сподівання, що німці на терені Ген. Губернії будуть завжди зразком, як треба виконувати обов'язки.

## Німецька воєнна продукція

### виконає свої завдання

**БЕРЛІН. На сходинах, на яких зійшлися недавно відповідальні діячі німецької воєнної продукції, міністер для справ озброєння і муніції, Шпер, дав перегляд теперішнього стану німецького озброєння та німецької воєнної продукції. Він ствердив, що завдяки здійсненню самовідповідальности промислу, зразковій праці німецького робітника і завдяки інтенсивній раціоналізації продукції, не зважаючи на бомбові атаки на Німеччину, можливий був дальший зріст воєнної продукції. Він згадав при тому низку заходів, які запевнять дальшу підвишку збросневого потенціялу Німеччини. У вирішному часі війни німецький промисел зробить усе, щоб дати до розпорядження фронтові зброю у щораз більшій кількості для здобуття перемоги.**

**У рямцях тих сходин, згуртованих представників німецької воєнної продукції прийняв Фюрер у своїй головній кватирі. У короткій промові Фюрер сказав, що теперішню війну не можна оцінювати подіями дня. В історичному змаганні на таку велетенську міру тимчасовий успіх, або невдача не грають вирішної ролі. Провідною думкою всієї поведінки є факт, що німці не скапітулюють перед ніякою трудністю. Теперішня війна — сказав Фюрер — є не тільки війною вояків, але також війною техніків. Технічні досвіди від самого початку витиснули свою печать на боєвих діях. У ході цієї війни противникам Німеччини вдалося навчитися на досвідах Німеччини. Вирівняно в деяких ділянках німецьку перевагу, ба, навіть у кількох ділянках перевищено німецькі осяги. Але дух німецьких винахідників думає знову встановити технічну рівновагу з метою створити передумови для того, щоб знову рішуче вхопити керму війни в свої руки.**

## Огляд воєнних і політичних подій

Великий наступ ворога на Европу безперервно триває на всіх воєнних фронтах. Велетенські бої ідуть на Заході у Франції, на Сході між Двиною та Припʼятю і на Півдні, в середній Італії. Коли на згаданих фронтах німецькі війська покищо переважно ведуть оборонні бої, південна Англія з Лондоном далі є під вогнем нової німецької зброї.

Великі й завзяті бої відбуваються також і на далеких водах Тихого океану.

Минулого тижня Фюрер промовляв до керманичів німецької воєнної промисловости, мін. Ґебельс говорив про рішальне значіння теперішних змагань, а Черчіль про нову німецьку зброю. Про всі ті промови пишемо окремо.

### У вогні німецької відплати

Нова німецька зброя безперервно обстрілює південно-східну Англію, а зокрема Лондон. За інформаціями невтральних газет жертвою німецьких літаючих бомб стають цілі бльоки будинків разом з їх мешканцями. Дійшло вже до того, що сам голова англійського уряду В. Черчіль признав, що нова німецька зброя діє успішно й поважно. Покищо англійці ще не знайшли ніяких засобів проти неї. Англійський король у своїй промові до населення сказав, що для захисту перед новою нищівною зброєю треба кидатися на землю і перетривати. Щоб сминути більші втрати, населення Лондону розʼїжджається по провінціях. Нова німецька зброя відтягає таку поважну частину англійського летунства, що через те вона впливає також і на хід боїв на інвазійному фронті у Франції.

### Великі бої на Заході

Воєнні дії у північній Франції відбуваються у двох окремих просторах: на південь від Шербурського півострову й на висадному терені між ріками Вір та Орн. Бої на обох тих відтинках дуже важкі й завзяті. На Шербурському півострові амери-

(Докінчення на 2-ій стор.)

## Огляд подій

(Докінч. з 1-ої стор.).

жанці обернули проти німецьких становищ усі ті свої сили, яких вони вжили до наступу на Шербур. Крім того вони стягнули ще нові сили. Але, без уваги на свою велику перевагу, американці тільки в середині півострову дещо вломилися в німецькі лінії, а на сході над рікою Вір створили мостовий причілок. Натомість на західному крилі згаданого півоостоову коло Ля Ай де Пії німецькі війська відбили ворожі атаки, прочистили терен і викинули з руїн міста ворога, який туди переходово вдерся. Таксамо не пощастило англійцям у їх великих панцирних атаках коло Сен Льо й Кан. Хоч ворог наступав у супроводі важкого артилерійського вогню та сильного летунства німецькі війська втримали свої становища. В боях на Заході завдяки зручній німецькій тактиці, ворог не годен розгорнути своїх великих сил на тому вузькому просторі, на якому він уже перебуває понад місяць. Досі ворог утратив на інвазійному фронті понад 1050 повзів і 1655 літаків.

### Ворожі спроби в запіллі

Від самого початку інвазії ворог намагається також унести розладдя у французьке запілля. Коли після висаду ворожих військ виявилося, що величезна більшість французького населення не думає про те, щоб жертвувати собою для аліянтів, ворог почав скидати з літаків зодягнених по цивільному спадувів терористів і саботажистів у Бретанії, середній і південній Франції. Згідно з повідомленнями Німецького Головного Командування німецькі війська досі винищили понад 670 терористів. Мабуть жертвою анг. терористів став французький мін. пропаганди Анріо, бо вже в пів години після його вбивства англійська радіовисильня повідомила про його смерть. Анріо згинув у год. 6 ранком а 6.30 вже про те трубіли з Лондону.

### Новий командант на Заході

Дотеперішній командант німецьких військ на Заході фельдмаршал фон Рунштет, якому вже минає 69 літ, став недомагати на здоров'ї. Тому Фюрер звільнив його від головного проводу на західному фронті. Він має перейняти нові спеціяльні завдання. Становище фельдмаршала фон Рунштета перейняв фельдмарш. фон Клюге. Фельдмаршал фон Рунштет у 1939 р. узяв Варшаву, опісля весною 1940 проломив бельгійські укріплення над рікою Мас та лінію Мажіно й Вейґана. Як командант німецьких військ на Заході фельмаршал фон Рунштет поклав великі заслуги при будові Атлантійського валу й загалом підготовив оборону перед ворожим висадом.

### Оборонні бої в Італії

В середній Італії головний тягар ворожого натиску все лежить у західній частині півострову, хоч ворог почав наступати також і на сході над Адрійським морем. На заході — між Тиренським і Ліґурійським морем та Тразименським озером ворог після довгих і завзятих боїв та великих утрат зайняв деякі нові простори. Щоб не виставляти на знищення великих культурних і мистецьких цінностей міста Сієна, німецькі війська залишили його без бою. В околиці побережжя німецькі війська перенесли свої становища з Вольтієри в околицю Чечіни. На північ і північний схід від Сієни прийшло до боїв коло Поджібонсе й Арецо, де ворог захопив деякі простори. Далі на схід йшли важкі бої в околиці міста Умбертіде й Ґубіо. Війна в Італії продовжується згідно з гаслом: коштом простору спричинювати ворогові якнайбільші втрати, припізнювати його похід й в'язати якнайбільші ворожі сили.

### Великі рухомі бої на Сході

Вже понад третій тиждень триває велика большовицька офензива у середній частині східного фронту. Вона обняла простір 400 км. ширини й 200 км. глибини між Двиною на північному сході та Прип'ятю на півдні. Її ціль потрійна: 1) розірвати зв'язок між північним і південним крилом німецьких військ, 2) ударом на Динабурґ і Вильно пробитися до Балтійського моря, щоб відрізати німецькі війська в колишніх балтійських державах, 3) наступом на Мінськ—Барановичі відкрити собі шлях на Захід. У дотеперішних рухомих боях найважнішим став простір довкола Вильна, де німецькі війська зміцнили свій спротив. Большевики наступають на Вильно з південного сходу, сходу й півночі.

В ході великих і дуже важких рухомих боїв німецькі війська залишили Слуцьк, Бобруйськ, Мінськ та Ліду. Після довгої і завзятої битви між Молодечном й Барановичами, прийшло до великих боїв за те місто, але большевики змогли під кінець минулого тижня зайняти тільки його руїни. На півночі успішно проходять бої між Полоцьком і Динабурґом та здовж залізниці Динабурґ—Вильно, де німецькі війська відбили багато ворожих атак. На півдні німецькі війська для вирівнання фронту без бою і ворожого натиску залишили Ковель, де совети стягають сили до наступу.

### Завзятість боїв на Сході

Теперішні бої на Сході дуже завзяті. Большевики наступають з величезною перевагою людей і воєнного матеріялу. Німецькі війська розмірно слабими силами ведуть оборонні бої. Німецький вояк, починаючи від найвижчих старшин, робить надлюдські зусилля, щоб зупинити ворожу навалу. В оборонних боях минулого тижня геройською смертю згинуло 3-ох німецьких генералів: генерали артилерії — Мартінек і Пфайфер та ген. Шюнеман. У боях на близьку віддаль згинув полковник Ріман. Армія, що має таких провідників, представляє висску боєву вартість без огляду на те, що переходово ворог зайняв якісь простори.

### На фінляндському фронті

Після захоплення Виборга большевики не мали ніякого більшого успіху на фінляндському фронті. Завзяті бої йдуть у західній частині Карельської вузини, за поодинокі острови у Фінському заливі, на північ від озера Ладога й над озером Онеґа. Хоч тут і там большевики зайняли поодинокі місцевості проте ніде не здобули якихось більших осягів. На північ від озера Ладоґи й Онеґи фіни самі вирівнюють фронт. Голова фінського уряду Лінкоміес виголосив промову до народу, в якій зазначив, що Фінляндія має тільки єдиний шлях боротьби разом з Німеччиною.

### В повітрі і на морі

Ворожі літаки переводили терористичні атаки на відкриті міста Райнсько-вестфальського простору, на Кіль, Ляйпціґ, Берлін і район Відня. Деякі ворожі літаки налетіли з півдня на поодинокі місцевості Горішнього Шлеська. Крім того вони атакували також Будапешт, околицю Білгороду й румунські міста, між ними Кронштад у Семигороді. Підчас тих налетів ворогові пропало понад 269 летунських машин.

Ворожа транспортова й воєнна фльота також потерпіла дошкульні втрати. Від 6 6. ц. р. затоплено 59 ворожих перевозових кораблів загальної містоти 348.000 бр. тон. Крім того поважно пошкоджено 45 ворожих кораблів на 269.000 бр. тон. У цьому ж часі ворогові пропали затоплені 2 важкі і 4 звичайні кружляки, 26 нищильників і 10 швидкоплавних човнів. Рівночасно ушкоджено кілька великих воєнних кораблів, 22 кружляки, 25 нищильників, 13 швидкоплавних човнів і 28 спеціяльних висадних човнів.

### На Тихому океані

Американці зайняли столицю острову Сайпан — Асліто. Сайпан входить до групи Маріянських островів, за які вже від давна йдуть великі бої. Японці завзято атакують з повітря американські залоги на Сайпані, але американці також зібрали там поважні сили. Вони стягнули в просторі Маріянських островів 20 літаконосців і постійно збільшують свої летунські сили. Останніми днями американці почали велику панцирну атаку проти японських морських і суходільних військ на Сайпані. Вже підчас перших боїв за Сайпан американці втратили понад 10.000 людей. Друге боєве вогнище на Тихому океані твориться довкола островів Оґасавара й Бонін. Вони віддалені від матірних японських островів на 850 км.

В Китаю великі японські війська висіли в Пахой на побережжі провінції Квантун. Інші японські збройні сили діють на шляху Кантон—Ганкав. Акція японських військ у тій частині Китаю звертається проти американських летовищ на території Чункінського Китаю. Досі пропало одне американське летовище коло Генгіян, друге в просторі Кантон—Ганкав поважно загрожене.

### Війна нервів продовжується

З метою захитати боєвий настрій противника англійська пропаганда була пустила у світ вістку наче б то Німеччина вислала дипломатичну місію до Еспанії, бутім то, щоб „просити миру". Німеччина заявила, що в англійському повідомленні не було ні слова правди. Зрештою подібні вістки аліянти розпускають що якийсь час.

---

## Черчіль про летючі бомби

СТОКГОЛЬМ. Британський премієр Черчіль склав перед англійським парляментом заяву про атаки на Англію „летючими бомбами". Він сказав, що було б помилкою, коли б недоцінювати поважного характеру цієї особливої форми атак. Черчіль заявив далі, що він уважає правильною тактику англійського уряду, не подавати ніяких суґніх інформацій про „летючі бомби". Тепер можна вже сказати, що „завсіди ще залишається широке поле для дебат". Британський премієр згадав після того про спроби аліянтів дістати інформації про нову німецьку зброю та підкреслив, що англійський міністер внутрішніх справ почав уже тому якийсь час скріплювати на вулицях протилетунські схови. Черчіль заявив, що денно „від сторони Франції" летить на Англію „яких тисяча бомб", при чому признав, що він не вважає за доцільне затаювати втрати, бо та німецька акція може бути історією, яка імовірно триватиме довгий час. Великий відсоток втрат припадає на сам Лондон. Британський премієр підкреслив з особливим притиском, що Велика Британія мусить узгіднювати всі розпорядки, що їх видає на терені Англії, за загальними плянами воєнних операцій. Тому не можна допустити, щоб з цього приводу терпіли боєві дії в Нормандії або летунські операції аліянтів.

---

## Аліянтські втрати в повітрі і на морі

Від 1. 1.—30. 6. ц. р.

У першому півріччі підчас атак аліянтських літаків на територію Німеччини та простори, зайняті німецькими військами, збито загалом 8164 аліянтських літаків, в тому 6.704 чотиримоторових бомбовиків. В інвазійному місяці знищено 2.007 машин, що досі є найвищою цифрою аліянтських втрат. І так в січні ц. р. збито 806 аліянтських машин, у лютому 886, у березні 1.234, у квітні 1.392, та в травні 1.839.

У червні затоплено 51 аліянтських торговельних кораблів на 312.600 брт. Таким чином від 1. січня 1944 висліди німецьких дій проти аліянтських транспортних пароплавів зросли до цифри 1.076.000 брт. Число пошкоджених аліянтських кораблів за перших 6 місяців ц. р. нараховує 229 кораблів на 1.349.000 брт. Таким чином аліянти втратили загалом щонайменше 413 кораблів на 2.425.000 брт. Ця цифра не охоплює таких корабельних втрат і шкід, яких не завважено, як також втрат, які повстали внаслідок мін. Крім транспортних кораблів аліянти втратили численні одиниці своєї воєнної морської фльоти. У червні затоплено, або ушкоджено 25 важких і легких кружляків. Ця цифра кількакратно перевищує висліди з попепередніх місяців. Крім цього від початку ц. р. затоплено 168 торпедних нищильних човнів, з того тільки в червні 44.

### ПЕРЕДБАЧУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО МІНІСТРА

Британський міністер внутрішніх справ, Моррісон, заявив недавно в англійській палаті громад, що атаки нових німецьких розривних матеріялів ще, мабуть, не осягнули свого найвищого вершка, і що німці, може, ще поліпшать свій останній винахід та застосують ще інші нові роди зброї.

# НА ОСВІТНОМУ ФРОНТІ

Розглядаючи списки збігців і тих, що рятуючись від большевицької навали, найшли захист на західних окраїнах нашої Батьківщини — находимо між ними багато учителів, викладачів, освітніх робітників.

Ми знаємо, що освіта, — зокрема на наших західних теренах, здавна одне із найслабших місць і тепер бачимо: є кому цю слабість подолати. В тісній співпраці з місцевими працівниками, ознайомленими з тутешніми обставинами, з дотеперішніми досягненнями й теперішніми вимогами, ці нові фахові сили зможуть віддати поважну прислугу рідній освітній справі.

Наші брати, наші чоловіки, наші сини в ці вирішальні дні війни беруться за зброю, щоб очистити вам ясний і широкий шлях розвитку, можливо вже в близькому майбутньому. Наші брати, наші сини, часто не закінчивши науки, покликані обов'язком воєнного часу, кидають домашнє вогнище, кидають школу, розлучаються з любими мріями про знання та йдуть, щоб ціною власної крови, часто ціною життя, прислужитись своєму народові.

Наші брати, наші чоловіки кидають сестер і дружин, кидають малих дітей і старих батьків, щоб із зброєю в руках очистити нам шлях до ясніщої долі.

А прийде день, коли замовкне гуркіт гармат, згасне вогнище воєнної пожежі й вони, вкриті славою перемоги, повернуться до рідної оселі. З чим зустрінемо тих, що тужитимуть за нєвим рідним словом, що прагнутимуть науки, знання, хоч і будуть збагачені життєвим досвідом?

Чи зможемо ми їм сказати: ви боролися за нас, а ми не залишали своєю опікою ваших сестер ваших менших братів, ваших дітей. Ми увесь час пам'ятали, що людина потребує не лише живлення тіла, але й духової поживи і ми працювали для ваших родин, ми воювали зброєю знань з неписьменністю і малописьменністю — давніми лютими ворогами нашого народу. І коли прийдуть довгі зимові вечори ви можете слухати, як ваш маленький син читає „Кобзаря", а ваша старенька мати вам прочитає в неділю рано сторінку з Євангелія.

Чи зможемо ми їм сказати: ви боролися за нас, а ми чекали вашого повернення, чекали, не виглядаючи вас на дорозі, а діяльно готуючись до зустрічі з вами. Ми примусили силою щирого слова, дружньої поради ваших братів покинути самогон і „кропку", замінивши їх доброю книжкою; ми примусили їх силою рідної пісні забути вуличні бійки. Ми розкрили перед вашими дружинами, перед вашими батьками новий світ знання і краси.

Між нами тепер багато людей, що мають фахове знання і досвід в освітній праці. То ж не марнуймо дорогого часу. Придивімось ближче до тих, що в дні свят, замість взяти добру книжку, впиваються самогоном, а то і ще гірше — „кропкою"; придивімося до тих, що, нераз замість зійтися на дружню гутірку, проспівати пісень, буває, б'ються, калічать одне одного і — допоможімо їм. Допоможімо книжці знайти шлях до серця цих людей; допоможімо пісні й музиці скорити їх. Навчімо, пояснімо, покажімо!

Бо не лише на полі бою можна перемагати, не лише з вогневою зброєю в руках. Перемагаймо ж словом, перемагаймо до кінця нашого лютого ворога — неписьменність, неосвіченість!

**Ол.**

## ДО ВСІХ ОСВІТНІХ РОБІТНИКІВ ГАЛИЧИНИ І СХІДН. ОБЛАСТЕЙ.

Інститут Народної Освіти Відділу Культурної Праці УЦК просить усіх освітніх робітників (робітників Референтур Культурної Праці, колишніх робітників „Просвіти", викладачів вищих та середніх шкіл, викладачів загально-освітніх курсів, тощо) подати про себе такі відомості: 1. прізвище та ім'я, 2. рік та місце народження, 3. освіта (точно визначити назву школи), 4. фах (точно визначити, якщо учитель — зазначити, який предмет викладав), 5. останнє місце праці й посада за фахом, 6. скільки років працював у фаху, 7. точна адреса. Адреса ІНО: Інститут Народної Освіти Відділу Культурної Праці УЦК, Криниця, Попрадштрассе, вілля Татарська, II.

# ЗАКЛИК

Урядово подають до відома:

Молоді українці в віці 15—20 років можуть зголошуватися, як помічники протилетунської оборони в рядах Юнаків SS до Німеччини. Докладніше можна про це довідатися з поданого тут заклику.

**Молодь Холмського та Грубешівського повіту зголошується в мельдунковім бюрі повітового староства або в українських війтів дотичної громади.** Інші повіти будуть своєчасно покликані.

**Український юначе!** Тебе аклакає европейська молодь до співпраці для нової Европи. **Допомагай як помічник протилітунської оборони в рядах Юнаків SS.**

Помічники протилітунської оборони — це юнаки в віці 15—20 років, що допомагають при протилетунській артилерії в усіх загрожених налетами країнах Европи.

Ти борешся за свободу своєї Батьківщини в Европі, єдність, свободу і справедливість.

Допомагай у боротьбі з відвічним ворогом свого народу — большевизмом! Стань до змагань з молоддю Европи.

**Ти є:** Переходовик української молоді.

**Ти вивчаєш:** Европу, її мови, її культуру. По двох роках виконування цієї воєнної служби стоятимуть перед тобою відкритими всі дороги, щоб далі вишколюватися у своєму званні у найкращих закладах Европи.

**Ти залишаєшся:** разом із своїми товаришами, з якими вчитимешся далі під рукою українських вчителів. Ти не будеш сам, але у тісно з'єднаній спільноті тієї самої крови і тих самих ідеалів.

**Ти матимеш:** підчас воєнної служби запевнену повну національну, релігійну й матеріяльну опіку. Твої рідні будуть у постійному зв'язку з тобою. Ти дістанеш відпустку і твої рідні можуть тебе відвідувати.

**Ти користатимеш:** з того самого відношення до тебе, з того самого прохарчування, приміщення, одягу і платні, що й німецька молодь у воєнній службі.

Твою працю якслід оцінять.

Коли ти виявишся здатним, дістанеш „Свідоцтво воєнної вислуги европейської молоді" в 4-ох ступенях.

**Признання 1-го ступеня дає право** на безплатний званевий вишкіл, згідно з вибором.

**Признання 2-го ступеня дає право** на вільний вибір звання і на спрямування до відповідного закладу навчання.

**Зголосися негайно!** Не барися, вичікування — це зрада майбутнього Твоєї Батьківщини.

Приведи з собою своїх товаришів!

Поміркуй — найкращі приходять завжди перші!

Представник У. Ц. К. в Люблині
**Л. Голейко**
Голова У. Д. К. в Холмі
кап.-лейт. **С. Шрамченко**
Голова У. Д. К. в Грубешеві
**Т. Гарасимюк**

Голова Військової Управи,
полковник в. р. **Альфред Бізанц**
Керманич Військової Канцелярії
сотник **Осип Навроцький**
Провідник Відділу Молоді,
професор **Зенон Зелений**

## У треті роковини

**Велика маніфестація населення Львова.**

1. п. м., відбулася у Львові велика маніфестація з нагоди третіх роковин визволення Львова німецькими військами. Перед прибраним державними прапорами Оперовим Театром місце на підвищенні зайняли представники влади з губернатором д-ром Вехтером, представники управи міста, війська, партії та українського й польського населення. Перед ними уставилися почесні відділи війська та оркестра Галицької Дивізії. У цьому зібрані взяло участь кільканадцять тисяч людей.

Міський староста, д-р Геллер, у своїй промові, між іншим, висловив населенню міста признання за його поставу, та його співпрацю з німецькою владою. Зокрема висловив д-р Геллер признання за понад 90-відсоткову участь населення в недавно переведеній реєстрації збройних сил та допоміжної служби при армії. Ця реєстрація — найкраща протибольшевицька маніфестація мешканців міста. „Думаю, — кінчив свою промову д-р Геллер, — що висловлю думку всього населення Львова, коли на руки моїх зверхників зложу подяку за визволення та висловлю непохитну волю населення і на майбутнє непохитно стояти в рядах борців за нову Европу".

В імені українського громадянства промовив посадник міста, д-р Ст. Біляк. Промовець згадав жахливі дні, які довелося пережити українському львівському громадянству під большевиками та змалював ту радість, з якою зустріли всі німецьку армію. Змалювавши далі світлі хвилини творення Галицької Дивізії та нав'язуючи до теперішнього положення, промовець сказав: „Війна ввійшла у вирішну стадію. Сьогодні рішається — бути чи не бути народам і континентам. Рішається також доля українського народу. Ми знаємо, що це рішення не може наступити без нас. Тому ми включаємось у боротьбу з глибокою вірою у майбутнє українського народу".

# Большевицька помста

SS-ПК. Весна в повному розгарі. Цвітуть сади, зеленіють трави, в повітрі чути лящання пташок.

В селі Д., земля лежить облогом. Нема її кому ні зорати, ні засіяти. Село неначе вимерло. Пусті, беззвучні вулички, зруйновані хати, напіврозвалені стодоли й стайні, свідчать про те, що пройшла над ними воєнна хуртовина.

З мешканців нікого невидно. По опустілих, завалених цеглою, камінням та глиною вулицях, тиняються тільки нечисленні собаки — вірні сторожі своїх господарів, яких прогнано з їхньої рідної землі, з їхніх господарств.

Холодний вітер виє в руїнах знищених та попалених хат...

...А так недавно ще тут кипіло буйне життя, пишались білі, чепурненькі хати, по подвір'ях вешталися господарі, бавились маленькі ясноволосі діти. Вечором, як заходило сонце і кінчилась праця, розлягався веселий, бадьорий спів. Співали молоді, повні віри в краще майбутнє, юнаки і дівчата, а старі прислухались і похитували головами: — „Гай, гай, якби то нам вернулась наша молодість". І жили всі спокійно, обробляли свою землю, а вона їх годувала, даючи взаміну за мозолисту працю багаті, соковиті плоди.

Та ранньою весною 1944 р. прийшло лихо. Червоні орди новітнього Чінгіс-хана, — Сталіна величезною навалою насунули на Галичину, затоплюючи її східні окраїни в сльозах і горі. Дорогу, куди проходять дикі варвари, значить кров, знищення, руїни та пожежі.

Хижі загарбники в нічому не змінили своєї політики відносно цивільного населення зайнятих теренів. Жидівські комісари зразу ж заряджують безоглядну реквізицію селянського добра. Всі запаси зерна, навіть того, що призначене на засів, муку, картоплю, худобу і дріб, негайно конфіскують.

Голодні та обдерті солдати грабують крім того все, що тільки вдасться, забираючи від селян останню одежу та взуття, при чому не обходиться без вбивств та важких побоїв. Всіх мужчин, від 1 до 50-го року життя, зразу ж мобілізовують і після тижневого „вишколу" висилають на фронт. Жінок, дітей і старих вивозять на важкі роботи в глибину Росії — на Урал, або в Сибір.

Спираючись на місцевих комуністів, — НКВД починає всюди свою криваву роботу. Сотні й тисячі невинних людей заповнило большевицькі тюрми та далековисильні табори примусових робіт, сотні й тисячі невинних жертв большевицькі кати розстрілюють щоденно безніякого суду, на очах інших мешканців. Кожний, хто виконував якунебудь службу за часів німців являється „ворогом народу", якого негайно розстрілюють.

Звалища та масові братні могили — ось що принесли большевицькі „визволителі" мешканцям Галичини.

В одній, напів розваленій стодолі відбитого назад села Н. знайшли німецькі вояки десять змасакрованих по-звірячому трупів молодих мужчин. Коли вояки хотіли вже відходити, вийшла зза угла якась молода ще жінка з зовсім сивим волоссям та широкорозкритими, непритомними очима. Вона, не звертаючи уваги на жовнірів, увійшла до стодоли і почала голосно й жалібно голосити.

Її сльози, її нелюдські, роздираючі серце, зойки та голосіння пору-

[illegible] до глибини душі присутніх вояків, які мусіли вийти, бо не могли знести цього потрясаючого видовища. Старі, загартовані вояки, не могли спокійно дивитись на це людське горе.

День пізніше зголосився на військову станицю молодий юнак з цього ж таки села, якому дивним чудом пощастило заховатись від большевицького НКВД.

Він розповів, що ця нещасна жінка — його сестра, збожеволіла, після того, як її чоловіка замордували.

— Бачите, — говорив юнак, — це тільки одна з дружин закатованих. А скільки вдів і сиріт залишилося там, де вдалося цим потворам двадцятого віку вдертися? Їх сльози поголять тих жидо-большевицьких варварів, які на своїх скривавлених багнетах принесли тільки знищення і смерть.

Брат обняв одною рукою сестру га, затиснувши п'ястук другої руки, гострим зором вдивлявся ген, у далечінь...

Так!... Ніякий терор, ніякі знущання не зможуть зламати гордого духа молодої нації, що стремить до свого ясного Завтра.

Своєю поведінкою розбудили большевицькі комуністи тільки ще більшу ненависть до себе та ще сильніше об'єднали у спільній боротьбі український нарід з іншими народами, які змагаються за повне знищення большевизму.

ϟϟ Воєнний звітодавець Володимир Заворотюк.

---

**ЗБІГЦІ НА ТЕРЕНІ СТАНИСЛАВІВЩИНИ.**

На терені Станиславівщини є коло 10 тисяч збігців з фронтової смуги. Вони розміщені в місцевостях: Отинія, Вільшаниця, Підпечари, Угорники, Красилівка, Делятин, Заріче, Надвірна, Колодіївка, Узінь, Опришівці і т. д. В самому Станиславові є всього коло 590 збігців. Ними опікується Український Комітет, даючи їм підмоги в грошах і харчах.

## Людина і мистецтво

# Духова спадщина

Під кінець попередньої війни довелось мені сидіти якийсь час у таборі в Вадовицях. Одного вечора у нашому бараку гурток молодих людей з різних кінців України провадив розмову на тему природних багатств нашої батьківщини. Ішло про те, чи Україна самовистарчальна, чи має всі земні багатства. Перечисливши всі можливі копалини в нас, а далі земні плоди, учасники розмови дійшли до висновку, що Україна має всі скарби, її земля може дати, є чи не найбагатшою країною Европи.

Таке саме порівняння насувається і щодо прикмет українців: багатство землі дає добробут, а добробут впливає на витворення культури, мистецтва. Своїх талантів, які нам Бог дав, ми не змарнували, ми виплекали їх, як рідко хтось другий із ближчих, чи дальших сусідів. У нас нема ніодної ділянки народного мистецтва, витвореного селянськими масами, що була б занедбана, злегковажена. Вже в попередніх своїх статтях я намагався підкреслити значіння цього відрадного явища, сьогодні хочу поробити ще деякі висновки.

Українське народне мистецтво не є ще всім, що виплекав наш нарід. Про культуру українського селянства якнайкраще свідчать народні звичаї, обряди, особиста поведінка, а врешті й круг зацікавлень. Наведу кілька прикладів. В Космачі, на Гуцульщині, живе селянка Параска Лахманюк, яка належить до найздібніших місцевих писанчарок, вона вміє також випалювати на дерев'яній посуді гарні взори й врешті — дуже добре грає на скрипці. Досить часто чуємо, що десь на селі в довгі зимові вечорі збираються в якійсь хаті дівчата, прядуть, а для розваги запрошують собі старшу жінку, що вміє розказувати прекрасні байки й так вони розважуються при праці. Шкода, що ще не всі ті байки й казки списані, хоч дещо їх уже списали, а то й видали книжечками різні наші давніші письменники. Як часто в наших селах можна бачити навіть пастушків, які пасучи худобу, щоб не марнувати часу — читають не тільки популярні видання для молоді, але й часописи. Багато наших читалень і кооператив були не тільки в неділі й свята, але в будні дні у вечірніх годинах мі[illegible]ем сходин для поважніших господарів, що приходили туди після цілоденної праці обмінюватися своїми думками, там читали пресу, вели розмови на суспільно-національні, а навіть літературні теми. Все те свідчить про широкий круг зацікавлень наших селян.

Як задивляються чужинці на українське народне мистецтво? На початку цього століття побував на Буковині один німець, інж. Еміль Кольбенгаєр. Кількалітнє перебування серед нашого населення спонукало його до дослідів над українськими вишивками. У вільних хвилинах від своєї праці він відрисовував сотні взорів і видав їх опісля у Відні у прегарному альбомі. Своєю працею він спонукав ще й інших до студій над нашим народним мистецтвом. Коли Олена Косач (мати Лесі Українки) видала в Києві в 1876 р. свій альбом українських вишивок, два французькі мистецтвознавці — Лєже й Рамбо, виголосили з цього приводу цілу низку відчитів, підкреслюючи вартість нашого народнього мистецтва, яке було до цієї пори зовсім невідоме в Европі. Також поляки, ще в другій половині минулого віку, видали накладом львівського промислового музею 9 альбомів із зразками українських вишивок, килимів, гончарських, дерев'яних і мосяжних виробів, а далі писанок та гердан[і]в. Все це доказує, як високо цінили й цінять чужинці творчість наших селянських мас, зачисляючи їх до найбільш розвинених в Европі.

Це також повинно бути заохотою для нас до дальшого плекання українського народного мистецтва. Між тим — як я згадував уже в попередній своїй статті, наші селянки часто не доцінюють і краси наших вишивок і народної ноші. Коли ж хтось із української інтелігенції хотів нераз переконати селянку, щоб вона не закидала прадідного одягу, то бувало, що почув і таку відповідь: „Я була в Америці і там бачила скрізь лише міщанські строї. Ніхто не ходить там одягнений так, як у нас. Чому ми маємо відрізнятися від других людей, чому не маємо одягатися так, як і вони?" Така відповідь зовсім непереконлива, свідчить лише про брак зрозуміння умовин тамошнього життя. В Америці селянство не витворило ніяких своєрідних культурних надбань, це здебільшого колоністи, які не завсіди дбають про плекання і зберігання давніх звичаїв, ні про те, щоб тепер дати щось нового й залишити якусь спадщину прийдешнім поколінням. Натомість в Европі скрізь дбають про те, щоб не закидати своєї народної ноші, жіноцтво різних европейських народів гордиться своїми строями, бо розуміє її красу й любить свій рідний давній побут.

Українські робітники, які перебувають тепер на праці в Німеччині, мають змогу бачити, що німецькі селяни не закидують ні своїх предківських звичаїв, ні способу життя, ні своєї народної ноші й то не тільки тому, що тими надбаннями опікується вже сама держава, але ця духова спадщина є для німців чимсь таким, що увійшло вже в саме життя, що творить його зміст.

Наші предки передали нам у спадщині великі культурні цінності. Ця спадщина, ці твори українського духа це саме і є те рідне, українське, яке виросло з народу і

---

# Зустріч

Лишилось тільки п'ять хвилин до від'їзду потягу. З вікон вагонів виднілись обличчя — одні веселі, інші нахмурені, ще інші просто байдужі. На пероні метушилися люди. Матері, дружини, знайомі, що вийшли проводжати від'їзджаючих, якось піднесено говорили, усміхалися і міцно-міцно стискали одні одному руки.

— Не журися, Оленко, не підведу... Повернусь, будем далі разом.

— Вірю, Миколо, вірю.

— Не журіться, мамо. Ми їдем за святу й справедливу справу, нам Бог поможе.

— Ну, друже, лишайся здоров... Зараз від'їдемо.

На пероні багато-багато людей. Стоїть і він. Стоїть, обіпершись ліктем об стінку вагона і думає.

— Чого такий сумний ваш товариш, спитала якась дівчина, кивнувши головою в бік того, що стояв обіпершись ліктем об стінку вагона.

— Це мій друг, Юрко Дубчак. Немає в нього ні батька, ні матері... Один він. Тепер від'їзджає з нами на фронт ну от, сама розумієш, може й тяжко чоловікові.

Люди метушились. Говорили. І ніхто-ніхто не звернув уваги на похилу бабусю, що, тут же, недалеко, стояла на пероні в групі евакуйованих із Сходу українців і, на-чувши ці слова юнака, пильно вдивлялася в Юрка.

Лишилось тільки дві хвилини до від'їзду потягу. Поспішно заходили вояки в вагони і ще більше висунулось веселих, задуманих і просто байдужих облич з вікон... Тільки Юрко ще стояв. І стояла, дивлячись на нього, бабуся. Вона чогось шукала рукою за пазухою і потім витягла якийсь старий, пожовклий конверт. Врешті, ступила крок до вояка і, хвилюючись, тремтячими руками подала його йому.

— Візьми... Я берегла це... Довго берегла, але нікому не віддавала. В мене теж немає ні чоловіка, ні сина, ні рідні. Я теж сама, як ти... Візьми — сказала — і повними сліз очима глянула на Юрка. Він нічого не розумів. Але потяг вже рушив і кремезний вояк, вхопивши конверта в руки, став на східцях вагону. Глянув на чужу, незнайому, але чомусь таку серцю дорогу збідовану постать бабусі і кивнув їй на прощання рукою. Потяг стугонів. Заходило сонце. Із Сходу сунули чорні, грозові хмари і свистів вітер, доносячи пахощі диму й трав. А на пероні ще довго юрбилися люди, махали руками й хустинками у слід потягу, що зникав у далечині галицького краю.

Юрко ввійшов у вагон. Сів і задумався. Глянув у вікно — підводяться жита, хитають ще неналитим колоссям і про щось мріють. Про що вони мріють? Потім якось байдуже витяг з кишені конверт і прочитав написані невправною рукою, слова: „Останній мій лист". Розірвав. Розгорнув у четверо згорнений пожовклий аркуш паперу і пильно вп'явся в нього очима.

„Жінко моя, дорога!

Пишу оце ще раз сьогодні до тебе листа і може... може вже в останнє. Ми йдем у вирішальний бій. Большевицькі орди, як чорна хмара, сунуть на нашу землю. Буде кривавий бій. Ворога не можна інакше зустрічати. І коли б ти знала, жінко, про що я тепер думаю, коли пишу тобі цього листа. Слухай же! В нас є Юрасик. Малий він, але ще виросте, хоч напевно, коли не вернусь, і не пам'ятатиме свого батька. Ти навчай і бережи його, як свою надію. А коли він виросте і вмітиме добре тримати в руках кріса, ти прочитай йому ці рядки. Прочитай і розкажи, хто був його батько і за що він боровся. Хай буде цей лист моїм заповітом йому. Бо може й він переживатиме час, коли „або дома не бути, або слави й волі здобути". Написав би ще щось, але, пробач, не можу. Вже сурма грає збір і я мушу вибігати. Мушу з своєю сотнею зараз виступати до наступу. Цілую Тебе — Твій Федір. Район бойових дій, 10. травня 1918 року".

Здригнувся. Якась дивна сила струснула його тіло і все, все давно забуте знову встало перед його очима... Розбитий полустанок на Житомирщині. Відступ українських військ. Він і мати на полустанку. Потім большевики. Постріли. Пожежа. Він, шестилітній хлопчик, кричить а матері нема... І ось якийсь вояк схоплює його на руки, цілує і несе. Несе прямо в вогонь. Потяг летить у невідоме. Постріли. Пожежа. Кров... 1918 рік.

Матері більше він не зустрів. Галицька земля була йому матір'ю; тут провів юнацькі літа, тут і молодість його розцвіла. І нераз виривалося з його грудей питання: мамо, де ти, чи зустріну тебе ще хоч раз у житті? І ось по довгих літах радости, страждань і журби зустрілись. І вона не пізнала його, як і він її, на далекому полустанку.

Схопивсь на ноги. Став і якось тяжко й глухо, ніби не своїм голосом, скрикнув: — Мамо! Це ти була. Глянути б ще хоч раз у твої очі і признатись, що ти мене, сина свого знайшла — прошепотів...

Але потяг стугонів і мчав у вечірню даль, у голубий простір і ніс його все далі й далі від неї. Стрільці затягли вже боєву пісню і ніхто з них не знав, що трапилось з їх товаришем. Юрко стояв біля вікна і міцно-міцно стискав у своїй руці батькового листа.

Петро Карпенко-Криниця

в народом переживало віки, окрашуючи життя наших предків, збагачуючи український побут. Свою пошану до всіх кращих виявів української душі в минулому ми засвідчимо найкраще тим, що крізь бурі й туртовини життя будемо зберігати їх, як дар рідного минулого для рідного майбутнього, для наступних поколінь.

**М. Дагор.**

## Рідне слово

**(Лист робітника)**

Рідне слово! Яка в ньому сила і як його мусить тут, на чужині, шанувати кожен українець, навіть той, що дома, на Батьківщині, може так і не переймався чарівним українським словом. Воно приносить сюди нам радість і вдоволення, скріплює нас на дусі і збуджує надію на поворот у рідний край. Воно також учить кожного українця любити свою Батьківщину та свій нарід. Український часопис ми завжди зустрічаємо, як довгожданого гостя з рідної землі, що приносить нам якусь новину з Батьківщини, розповість щось цікаве і дечого навчить. Тому ми й передплачуємо свої часописи, серед яких є і „Вісті" і „Голос" і „Хлібороб". Крім часописів читаємо й книжки, хоч і мало в нас тут часу на читання та різні розваги. Хлопці зуміли вже дістати твори Шевченка, Франка, Марка Вовчка, Грабовського та інших наших письменників. Хто читав уже ці твори ще раз перечитує а також читає їх неписьменним та малописьменним, які самі не в силі, як слід, прочитати та розібрати прочитане. В міру можливостей письменні хлопці навчають хоч потроху своїх неписьменних та малописьменних братів читати й писати. Це нас ще більше згуртовує і запалює в душах наших національне почуття єдності, бо саме цього, в першу чергу, і вчать нас наші письменники.

Так рідне слово це для нас найкращий зв'язковий з Батьківщиною, що в час нашого перебування на чужині приносить нам розраду, скріплює наші сили і навчає нас, як треба жити в світі.

**Микола Горбань**
(с. Штовбендорф)

# Лікувальні властивості липового цвіту

Липа належить до найбільше довговічних наших дерев, досягаючи часом 1200 літ віку. В більшості вона широко розгалужується і дає багато тіні. Садять липу в нас, по селах — в городах, при дорогах, коло хат і церков, а також коло пасік, бо вона дає бджолам багато пожитку. Найважливіший пожиток, що його маємо з липи і якому липа завдячує свою загальну популярність та славу, це — лікувальні властивості липового цвіту, а також вугілля з липового дерева й липового лика.

Чай з цвітів липи, подібно як чай з цвітів бузини чорної, побуджує і викликає поти й тому є знаменитими ліками тих хвороб, які можна лікувати викликанням потів, (кашель, перестуда, різного роду нежиті, катарі віддихового проводу, зафлегмлення легенів тощо). Чай з липового цвіту робимо так: беремо 5 грамів (біля 2 столових ложок) сушених цвітів липи, заливаємо 2—3 філіжанками кип'ячої води й все це ставимо на 10—15 хвилин в теплім місці, нехай натягає. Пємо чай з цвітів липи дуже теплим. Найкраще його вживати перед спанням: 2—3 філіжанки, або кілька філіжанок впродовж дня, лежачи в ліжку. Такий чай на викликання потів можна теж робити з мішанки рівних вагових частей сушених цвітів липи, бузини чорної, рум'янку і подвійної вагової частини сушеного цвитучого зела польових братків (напр., цвіту липи, бузини чорної, рум'янку по 10 грамів, зела братків польових — 20 грамів).

Свою лікувальну силу завдячують цвіти липи передусім т. зв. етеричному олійкові, що є в них.

Цвіти липи треба збирати тоді, коли вони в повнім розцвіті (а не тоді, як вже зачинають перецвітати), в другій половині червня і в липні. Збирати треба з цвітяним прилистком, при гарній погоді. Якщо збирати вогкі цвіти, то вони чорніють при сушенні і тоді втрачають свою вартість. Сушити липовий цвіт треба в тіні, розстеляючи тонкою верствою. Сухий цвіт повинен мати зеленкувато-жовтий колір і задержати свій запах. По висушенні липається із свіжого цвіту одна п'ята частина. На добре висушений липовий цвіт є завжди дуже великий попит.

**Юрій Танчаковський.**

## ЛІКАРСЬКИЙ ОГІРОЧНИК ЛІКУЄ РЕВМАТИЧНІ БОЛІ

(*) Лікарський огірочник походить із сходу і росте в цілій Европі — або як бур'ян, або як культивована рослина. Це річне зілля має 60 цм. висоти. Листя його яйцьовате, квітки сині, корінь похожий на моркву — білявий, соковитий. На билі багато галузок, воно поросле щетинуватим, колючим волоссям. Квітки й зілля треба збирати й сушити в час від червня до серпня. Чай з цього зілля злагіднює ревматичний біль, викликає в людині піт, гонить моч, прочищує кров, і таким чином протидіє запаленню легенів та очеревини. На одну склянку чаю беремо 2 грами цвіту, або 6 гр. зілля. При ревматизмі суставів треба пити щоденно дві склянки чаю.

Огірочник можна вживати не тільки як лікувальний засіб. Свіжі порілані листки можна вживати як знамениту салату, що має смак огірка Огірочником можемо також приправляти піддиви та юшки.

## БОРОТЬБА З БУР'ЯНАМИ.

Як у полі, так і в городі постійно треба пам'ятати про винищування бур'янів. Якщо занедбаємо цей обовязок навіть на короткий час, то буряни можуть зовсім заглушити слабі ше засіви і плянтації. Постійне виполювання не допускає до того, щоб бур'яни зацвіли і витворили насіння. Деякі бур'яни, як от пирій, розростаються через коріння, тому їх треба просто викопувати. Найбільші гнізда бур'янів подибуємо на неуправних землях, де вони без обмежень розмножуються і можуть загрожувати навколишнім полям. Тому то в власному інтересі сусіди повинні винищувати такі бур'яни.

# Суди над звірятами

Невже можна судити звірят? — запитає неодин. Якже ж і за що можна їх судити? Вони ж не мають розуму. Так думаємо сьогодні. А все ж таки вдавнину задивлялись люди на ту справу зовсім інакше й часто ставили звірят перед судом. Про це говорять судові акти з середньовіччя, особливо з XIII—XVII віків, у першу чергу в Франції, Італії, Еспанії, Швайцарії та інших західно-европейських країнах. Тоді люди були переконані, що звірята розуміють свої вчинки й тому повинні за злі вчинки відповідати перед судом, так як і люди.

Як і за які вчинки судили звірят? Їх судили так же само, як і людей. Звіря, що провинилось, в'язнили. Проти нього започатковували зовсім звичайне карне поступування, що тягнулось іноді й місяцями. Цікаво читати процесові записки, що їх вносили адвокати, як оборонці обвинувачених звірят. Записки ці обіймали, іноді, цілі аркуші правних висновків. Підсудними були в більшості пси, коти, кози, когути, воли, свині, коні. Ув'язненого підсудного ставляли перед суддею, що мав перевести допит. Очевидно, що з таким підсудним судді годі було порозумітись. Суддя віддавав підсудного на муки, щоб там видобути від нього признання до закиненого йому вчинку. Кат брав нещасне звіря на муки, а воно підіймало крик. Крик був ознакою, що „підсудний" признається. Тоді справа була ясна. Розправа закінчувалась присудом смерти, що його суддя відчитував підсудному. Зараз же по відчитанню присуду випроваджували засуджене звіря із залі розправ і виконували прилюдно присуд смерти, згідно з усіми правилами обов'язуючих тоді кодексів.

Найчастіше судили звірята за вбивство або ушкодження людини. Так, напр., в 1386 р. суд у Фалез засудив свиню на смерть за те, що вона зранила дитя й воно померло. Свині відтяли ноги, голову, а потім повісили її. Виконання присуду відбулося прилюдно на ринку, а свиня була одягнена в людський одяг.

1499 р. трибунал у Бопре засудив бика на смерть за те, що він вбив хлопця. Бика повісили.

Іноді смертю карали звірят за те, що чарівники уживали їх до виконування чарів, або до якихось незвичайних вчинків. Чарівників карали тоді смертю. Їх палили на кострі. Так розправлялися і з звірятами. Цікавий випадок трапився 1474 р. перед міським судом Базилеї. Тут засудили на кару смерти когута за те, що він, мовляв, зніс яйце. Когута і яйце спалили на кострі. Очевидно, що яйце це знесла курка.

Особливо цікаві є акти давніх розправ проти кротів, польових мишей, саранчі та інших звірят, що зразу виступають у великій кількості. Тоді люди думали, що в таких звірят сиділи злі духи. Тому суд виступав проти цих злих духів. Він одержавши скаргу, що в околиці появилися такі звірята, взивав їх спершу залишити ту околицю, загрожуючи, що, якщо цього не зроблять, стріне їх клятва, як найвища кара. Найбільш поширені були такі процеси в XV. в.

Так, напр., вкінці XV в. навістили околицю Могунції білі хробаки. Суд візвав хробаків на розправу, однак вони не явились до суду. Тоді установлено для них адвоката, що боронив їх перед судом. При участі того адвоката й прокуратора перевів суд процес до кінця. Суд засудив хробаків на вигнання в інші лісисті й дикі околиці. 1585 р. суд у Валенсії судив гусениць і присудив, щоб гусениці залишили околиці Валенсії. Подібну розправу проти гусениць перевів суд у Оверні ще 1690 р. В XVI. в. подібних судових процесів менше, а вже в XVII в. їх не було зовсім. Такі дивні історії розповідають нам судові акти минулих віків.

**р. н.**

# НОВИНКИ

**З нагоди ім'янин Вп. Начального** Директора „Українського Видавництва" проф. д-ра Ів. Зілинського склали працівники Видавництва 1.000 зол. на „Український Науковий Фонд".

**Відділ Опіки над Молоддю і Родиною УЦК повідомляє,** що вишкільний табір для гурткових ВСУМ (Виховних Спільнот Української Молоді) відбудеться в Криниці в часі між 5—20 серпня ц. р.

**Курс для культурних опікунів.** Від 19. до 25. червня відбувся в Криниці заходом УЦК, курс для культурних опікунів, що мають виїхати до українських робітників у Німеччині, щоб повести між ними культурно-освітню працю.

**Національна вкладка.** За посередництвом мужів довір'я українських установ, підприємств та організацій на терені Львова упродовж травня ц. р. зібрано коло 30.000 зол. національної вкладки.

**Народні кухні у Львові.** У Львові є тепер 11 народних кухонь. Сім із них обслуговує місцеве населення, три призначені для збігців із Галичини, а одна кухня обслуговує збігців із східних земель. Крім того діють кухні по дитячих захистах і яслах. Доживляється також дітей, бідних і старців у міських заведеннях.

**Річний попис учнів музичної школи.** Не зважаючи на несприятливі умовини, навчання у львівській Державній Музичній Школі відбувалося в році майже без перерви. У суботу, 1. ц. м., на закінчення шкільного року відбувся в малій залі Муз. Т-ва ім. Лисенка попис учнів нижчих, середніх та вищих років цієї школи.

**Відпочинкові табори.** В часі від 15. липня до 7. серпня і 7—31. серпня відбудуться заходами Відділу Опіки над Молоддю і Родиною УЦК у Криниччині і Самбірщині відпочинкові табори для хлопців і дівчат у віці від 8—14 літ.

**„Наталка Полтавка" в Криниці і Мушині.** Криницький театральний гурток, що складається переважно з молодих аматорів, яких очолює режисер Харківської опери, Віктор Ходський, після вдалої прем'єри в Криниці, дав 24. і 25. м. м. дві вистави „Наталки Полтавки" в Мушині.

**Спорт.** Цьогорічні краєві легкоатлетичні змагання мають відбутися в Сяноці. Плавацькі та відбиванково-копівкові проєктовані на 12. і 13. а легко-атлетичні змагання на 26. і 27. серпня.

**Виступ бандуристів.** У четвер, 29. виступила у Львові в залі І. Н Т. капеля бандуристів під мист. проводом Гр. Китастого. Того ж дня відбувся виступ капелі у львівському радіо.

**Рільні робітники** і робітниці у південній Англії дістають тепер сталеві шоломи, щоб забезпечитися перед безупинно спадаючими відламками з власних протилетунських стрілен.

**Підчас останньої атаки** аліянтських літаків на Будапешт одна розривна бомба важкого калібру вдарила в табір, в якому були інтерновані англійські та американські громадяни. Згинуло при тому 111 англійців і американців.

**Хвиля спеки в Еспанії.** На початку липня в Еспанії занотовано дуже високу літню температуру. У вівторок занотовано в Севіллі 48 ступнів тепла на сонці і 36 ступнів в тіні.

## НАРОДНА ЖЕРТВЕННІСТЬ.

У Громадянській Допомоговій Комісії у Львові зложено у травні: 239 штук всякого старого одягу, 150 штук пелюшок та 35 м. сірого сільського полотна. З того видано 139 штук білизни звігцям, бідним та збомбардованим. Пелюшки та дитячий одяг передано до дитячих ясел і захистів.

## ПЕРША МАТУРА ДОШКІЛЬНИЦЬ.

В семінарії дошкільниць у Криниці 32 молоді лемкині закінчили річне навчання, що приготовило їх на виховниці наших найменших. Це були здебільша дівчата, що мали закінчену 4-кл. народну і званеву сільсько-господарську школу. Після кінцевого іспиту в днях 26—28 червня, дівчата, вдягнені в лемківські народні строї, з вінками на головах, виконали гарно низку ритмічних вправ, що входили в програму вдалого попису.

## ДОПОМОГА БРАТАМ.

На Гор. Шлеську щораз збільшуються лави еміграції. Це втікачі із сх. України (одиниці також із наших західних земель), що підшукують і знаходять тут для себе працю. Тісно з цим зв'язана харитативна діяльність філій УНО. Нові еміґранти, звичайно, дуже вбогі. Багатьох із старих еміґрантів зворушує ця вбогість братів і вони йдуть їм з допомогою, чим можуть. (Н.)

## КНИЖКИ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

На заклик Українського Центрального Комітету зложили книжки для українських робітників в Німеччині такі громадяни: пп. Горгітца Емануїл — 108 книжок, Стоцький Володимир — 4, о. Кремінський Іван — 24, Юрко Василів — 2, д-р Є. Ю. Пеленський — 100. Внутрішнє Правління ГГ. — 157 книжок. Жертводавцям щиро дякує Відділ Культурної Праці УДК.

## ЗВОРУШЛИВІ ХРИСТИНИ

Дня 29. червня відбулися в Криниці, в православній церкві христини четвертої дитини службовика служби безпеки в Холмі Борковського, який два місяці тому згинув трагічною смертю біля Рейвця. За кумів були: зв'язковий у Солотвині і дружина товариша по службі покійного. Зв'язкова внесла в УДК у Криниці допомогу для п. Борковської. Цим дало українське громадянство доказ, що не забуває про долю рідні тих, які у боротьбі за лад і порядок на нашій землі віддали своє життя. О. Т.

## НОВА КНИЖКА

**Митрополит Іларіон:** Ідеологія Української Церкви. 1944. Холм, Свята Данилова Гора, стор. 56, форм. 110x155 мм.

## НАЙНОВІШІ ВИДАННЯ.

Іван Франко: **Коли ще звірі говорили.** Ст. 125. 8,—
Іван Франко: **Лис Микита.** Ст. 17+12 табл. 17,—
Михайло Коцюбинський: **Ціпов'яз.** Ст. 46. 2,50
Михайло Коцюбинський: **Для загального добра.** Ст. 63. 4,—
Іван Лучишин: **Своєчасні думки про суспільну мораль.** Ст. 32. 2,—

Замовлення слати:
**„УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО",**
**Краків, Райхсштрассе 34.**

# Храмове свято в Серебрищах біля Холма

Село Серебрище, це стародавня православна парафія. Колись тут красувалася мурована церква св. Онуфрія. Тепер на цьому місці є порожній цвинтар, бо церкву зруйновано перед початком цієї війни.

З давен-давна серебрищане дуже урочисто святкували своє храмове свято. І цього року це свято випало їм також дуже урочисто. На цвинтарі побудували церкву з березових галузок, а Братство, що існує в Серебрищах, запросило на це своє свято Митрополита Іларіона.

У неділю вранці, 3 липня ц. р., Владика Митрополит прибув до Серебрищ автом. При в'їзді в село побудовано браму, де Владику зустріли представники села на чолі з солтисом. Солтис, вітаючи Владику, дякував йому за прибуття та передав йому хліб і сіль. Коло наскоро уладженої церковці зустріло Владику духовенство, що прибуло з Холма. У сослуженні цього духовенства Владика відправив урочисту Службу Божу, а в кінці Служби Божої виголосив проповідь про те, „Що таке правда".

По Службі Божій Владика відійшов до Народної Школи, де стараннм сестричок влаштовано прийняття.

# Закінчення курсу садівничок у Холмі

У п'ятницю, 30. червня ц. р., о годині 15, відбулося закінчення Курсу Садівничок у Холмі. Курс цей тривав від 1. вересня 1943 р. до 30. червня 1944 р. Закінчило курс 18 дівчат, усі з холмського повіту. Зараз же по закінченні курсу всі дівчата одержали призначення до постійних дитячих садків. Таких постійних дитячих садків у холмському повіті (без Володавщини) є 34.

На цьому курсі садівнички одержали солідну підготову. В програму курсу була включена також і методика навчання в нижчих клясах народних шкіл. Крім теоретичної науки на курсі садівнички відбували практику в народній школі.

На святі закінчення курсу були присутні: Голова УДК Холм, капелят. С. Шрамченко, дир. Союзу Українських Кооператив у Холмі В. Гуль та інші гості.

Шкільна влада дала дозвіл на відкриття нового курсу садівничок після літніх ферій, себто з днем 1. вересня ц. р. На цей новий курс вже зголосилося 14 дівчат з холмського повіту.

# Кропива багата на поживні солі

(*) На світі є аж 30 ґатунків кропиви, з яких у нас ростуть два. Один має до пів метра висоти, другий — до 1 м. На гонах цієї рослини є волоски, що за дотиком ломляться і виділяють із себе гостру рідину, яка жалить. Деякі індійські ґатунки кропиви викликають сильний біль, що триває нераз навіть 9 днів.

Відомо, що всі органи людського тіла потребують поживних солей, що причиняються до зросту ридайности і до доброго самопочування людини. Віджививних солей є багато головно в овочах і в городині. Серед рослин, що мають у собі поживні солі, одно з перших місць займає кропива. У ній є, передусім, сірка, доконче потрібна для волосся і нігтів. Корінь кропиви добре виварити в опті і цією рідиною натирати шкіру голови. Це побуджує ріст волосся. Якщо кров убога на сірку, то відчуваємо неспокій нервової системи. Його можна легко усунути, впроваджуючи в організм відповідну кількість сірки.

В кропиві є також сод, один з найважніших мінеральних складників крови. Сод запобігає цукриці, подагрі, ревматизмові і т. д. На склад крови має великий вплив також залізо, якого також багато в кропиві. Кров поглощує в легенях зачерпнений із повітря кисень і розносить його по цілому тілі. Завдяки цьому всі життєві процеси проходять нормально. Якщо кров має замало солян заліза, зменшується її спроможність розносити кисень. Число червоних тілець крови зменшується, внаслідок чого може появитись навіть злюща анемія. Потас, який також є в кропиві, являється мінеральною підставою при будові м'ясних волокон.

Як бачимо, в кропиві є величезне мінеральне багатство: вона творить, чистить і оживляє кров та рівночасно заспокоює. Найкраще зривати молоді горішні гони кропиви, покраяти і приправити в юшці. Шпінат із домішкою кропиви має дуже добрий смак. Кропива — це звичайний бур'ян ,і хоч нічого не коштує, проте, завдяки своїм солям, цінний і вартісний.

# Підоривка ріллі

Підоривка ріллі, або як ще кажуть — лущення — дуже важлива робота.

Її треба провести зараз по жнивах, не чекаючи поки звеземо з поля копи. Як тільки візнемо й складемо копи, зараз же треба міленько підорати стерню та заскородити.

Цим ми зберігаємо вогкість в ґрунті, бо перетяли ті ходи по яких вода могла випаровуватись. Різне насіння бур'янів, що лежало на поверхні ріллі та в землі, дістає тепер найліпші умови для кільчення. Бур'яни зійдуть, а дальшою сбрібкою ми їх мусимо знищити й очистити таким чином землю.

В землі будуть відбуватися різні явища розкладу й рілля буде збагачуватися поживними речовинами. Різного роду бактерії та грибки в пухкому, вогкому й теплому шарі землі знайдуть найліпші умовини розвитку. А ці бактерії та грибки, як показали останні досліди, мають великий вплив на врожай.

Поза всім тим підоривка сприяє ліпшій оранці на зяб. Скиба лягає рівно й добре перевертається та кришиться. **Ю. Рудич.**

## ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ В ХОЛМІ

У вівторок, 4 липня ц. р. відбулося закінчення шкільного року в Холмі. О год. 9.30 шкільна молодь Гімназії, Технічної й Ремісничої Школи, Господарської та Народної Школи прибула разом зі своїми вчителями до Катедрального Собору на Св. Даниловій Горі. Було також багато батьків, які приїхали за дітьми.

В Соборі о. настоятель архипресвітер Іван Левчук відправив у сослуженні духовенства урочистий молебень, який закінчено многоліттям та молитвою „Боже Великий, Єдиний".

На молебні були присутні представники українських установ і громадянства.

## ВПИСИ НА І СЕМЕСТР ДО ХОЛМСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ДУХОВНОЇ СЕМІНАРІЇ

Ректорат Холмської Православної Духовної Семінарії подає оцим до відома, що від 1. 6.—1. 9. ц. р. відбуваються вписи на І. семестр студентів-кандидатів до Холмської Православної Духовної Семінарії. На І. семестр приймають кандидатів, як дійсних студентів, тільки тих, що закінчили повну середню освіту. Як вільні слухачі можуть бути прийняті винятково такі кандидати, яких освіта рівняється 6-ти клясам гімназії. Для цих кандидатів при Семінарії ведеться спеціяльне навчання з метою доповнення їх освіти до середньої.

До прохання на ім'я Ректорату про прийняття в число студентів треба долучити: 1) свідоцтво про освіту (в оригіналі), 2) метрику народження, 3) прихильну опінію місцевого священика про моральне заховання, 4) власноручно написаний життєпис, 5) три фотографії, 6) лікарську посвідку про здоров'я.

Духовна Семінарія в Холмі є 6-ти семестровою Вищою Богословською Школою.

В Духовній Семінарії читаються предмети богословські, філософські, й лінгвістичні. Всі студенти замешкують в інтернаті, де мають повне утримання. Незаможні студенти користають зі стипендій. Студентів Духовної Семінарії звільнять від праці в „Бавдінсті", якщо вони були перед покликанням до праці прийняті в число студентів Семінарії.

Виклади на всіх семестрах починаються дня 1. вересня ц. р.

Холм, дня 27. 6. 1944 р.

**Ректор Семінарії**

**Рекорд швидкости.** У добі техніки призвичаїлася людина до великих швидкостей. 120 км. на годину автом, чи 600 км. на годину літаком— це на наші поняття вже великі швидкості. Які ж вони малі супроти рухів, які виконують небесні тіла у вселеній. Найближчі зорі рухаються зі швидкістю 10 до 50 км. на секунду, мряковини коло 1800 км. на секунду. Одначе рекорд побила мряковина констеляції Близнят; вона віддаляється від нас із швидкістю 25.000 км. на секунду!

**Від -го 17 до 25-го липня затемнення обов'язує від год. 9.20 веч. до 4.00 рано**

**ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:** За 1 мм. на 1 шпальту, за ред. текстом 1.50 зол., в тексті 100 відс. дорожче. — Максимальний вимір оголошення: 180 мм. на 1 шп., або 90 мм. на 2 шп., або 60 мм. на 3 шп., або 45 мм. на 4 шп. **ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ:** 50 грошів за слово, за перше слово грубим друком — 1 зол.

За редакцію відповідає М. Хом'як у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 186-64
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, 157-06
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 186-64 Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 157-06